

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

XXXV. An Retorsiones in Adversarium bene sint ab illo rejectæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

scilicet ex parte Dei, in quem peccatur, & sic NB. infinitatem quandam habet, prout offensa Dei est, quia quanto major est, qui offenditur, tanto culpa est gravior.] Similiter dist. 20. q. 1. a. 2. non sine eadem limitatione dixit: [Ad hoc ut satisfactio esset condigna, oportebat, quod haberet virtutem infinitam, quia peccatum, pro quo fiebat satisfactio, habebat infinitatem quandam.] Rursum aliam limitationis notam addidit S. D. 4. dist. 16. q. 3. a. 2. q. 5. ubi ait: [Venialia non sunt de necessitate Confessionis, sed solum mortalia, quæ quantitate infinitam NB. quodammodo habent.] Hæc evidentia testimonia, si perpendisset Adversarius, utique eandem litem non rursus movisset thesi 73. in qua Controversia magis declarabo Mentem S. Thomæ; qui licet etiam Valori meritorum & passionis Christi, prædictas particulas limitantes addidisse legatur, 4. dist. 14. q. 2. a. 1. q. 1. ad 4. & dist. 15. q. 1. a. 2. ad 1. & q. 29. de Verit. a. 3. ad 4. & a. 5. ad 4. ex eodem tamen S. D. constat, illas non fuisse adjectas ad limitandum Valorem in virtute merendi ac satisfaciendi, quam certum est simpliciter esse infinitam, sed tantum ad denotandam limitationem in ratione Bonitatis physice & moralis, id est, Honestatis, profluentis ex gratia habituali, tanquam ex radice effectivâ, entitative finitâ: unde cum cit. q. 29. de Verit. a. 3. sibi ita objecisset. [Meritum hominis Christi fuit infinitum: Sed causa meriti est gratia: ergo gratia Christi est infinita; quia à causa finita non potest egredi effectus infinitus.] his Verbis sibi respondit. [Ad quartum dicendum, quod forma est principium actûs, secundum autem quod habet esse in actu, non est possibile, quod à forma, cujus est essentia finita, procedat actio infinita secundum intensionem: unde & meritum Christi non fuit infinitum secundum intensionem actûs; finitè enim diligebat, & cognoscebat: sed habuit quandam infinitatem (id est, in Bonitate intensionis limitatam) ex circumstantia Personæ, quæ erat dignitatis infinita.]

161. Quod itaque gravitas malitiæ non Arithmetice, id est, æqualiter & perfecte, sed tantum Geometricè, id est, proportionaliter, ut inquit P. Haunoldus n. 21. commensuretur Divinæ Majestati, ex eo est evidens, quia Divina Majestas continet omnem perfectionem Bonitatis & Excellentie, peccatum autem non continet omnem perfectionem malitiæ, seu offensæ, quia unum mortale, non tantum est detestabilior conversio ad creaturas, quam alterum, sed etiam est detestabilior aversio à Deo, quam alterum: ob quam causam S. Thomas q. 2. de malo a. 9. ad 5. cum sibi contra dictam inæqualitatem peccatorum mortalium prius ita objecisset: *Infinitum non est majus infinito: sed quodlibet peccatum mortale est infinitum, quia est contra bonum infinitum, quod est DEVS; unde & pœnam infinitam,*

(extensivè, id est, æternam) meretur. Ergo unum peccatum mortale non est majus alio, deinde sic respondet. Dicendum, quod à Bono infinito NB. aliquis avertitur actu finito: & ideo peccatum essentialiter finitum est, licet habeat aliquam habitudinem ad bonum infinitum.

162. Hujus rationem à priori sapienter assignat P. Haun. n. 15. his Verbis, [Dignitas Personæ offensæ non augeat gravitatem offensæ secundum ipsam substantiam lûx dignitatis præcisè, & immediatè, sed eatenus, quatenus existit intentionaliter in mente ipsius offendentis, seu in quantum apparet offendenti: atqui cognitio, quæ peccator cognoscit Deum esse Bonum infinitum, est valde imperfecta, & limitata, ac ægmatica, repræsentans scilicet Bonum infinitum instar boni finiti: & est modò perfectior, modò imperfectior &c.] Neque rectè ab Adversario soliditur hæc ratio oppositione Unionis hypostaticæ, quæ mediante, licet quoad entitatem lûam finitâ, Verbum Divinum dignificat operationem Christi ad Valorem simpliciter infinitum: quævis enim unio in se sit finita, tamen conjunctum Verbum Humanitati Christi, prout illud existit à parte rei, & non tantum prout existit in intellectu, & ideo Persona Operans jam est à parte rei, & in figure loquendo, infinitæ dignitatis, mereturque verè & physice dici Deus, ut proxime infinita hæc dignitas personæ operantis per suum esse reale ac physicum, non autem per merum esse intentionale, dignificet merita Christi ad Valorem simpliciter infinitum, unde etiam una operatio, in actu primo virtutis lûx meritorie spectata, & seclusa quasi conventionem Patris Cælestis, non est magis meritoria, quam altera, & omnes simul non magis, quam quælibet seorsim; quod salvâ inæqualitate peccatorum mortalium, tam quoad speciem, quam quoad numerum, à S. Thomæ & Theologis communiter assertâ, ab Advers. ad malitiam peccati mortalis simili ratione transferri non potest.

CONTROVERSIA XXXV.

REJECTÆ RETORSIONES.

An bene sint rejectæ.

163. Cum S. Thomas peccatum mortale tantum dicat esse infinitum terminativè, seu per Ordinem ad terminum extrinsecum infinitum, quemadmodum pœnam damni, seu privationem Visionis Beatificæ, respicientis & appropriantis Bonum infinitum, ratione hujus retoritur, ideo P. Haunoldus n. 19. mini dixit infinitum, ideo P. Haunoldus n. 20. prudenter retorfit argumentum Adversarii, tribuentis peccato mortali malitiam simpliciter infinitam in Amorem Dei super omnia, &c.

in Peccatum veniale; eum illius bonitas & hujus malitia tendat in terminum ſimpliciter infinitum. [Quod autem S. D. id ſolum, quod dixi, aſſerat, patet ex his illius Verbis. 1. 2. q. 87. a. 4. In peccato autem duo ſunt. Quorum unum eſt averſio ab Incommutabili Bono, quod eſt infinitum: unde ex hac parte peccatum eſt infinitum, (id ipſum dicit q. 28. de Veritate a. 2. in corp.) Aliud, quod eſt in peccato, eſt inordinata converſio ad commutabile bonum: & ex hac parte peccatum eſt finitum, tum quia ipſum Bonum commutabile eſt finitum, tum etiam, quia ipſa converſio eſt finita; NB. non enim poſſunt eſſe actus creaturæ infiniti. (ſcil. in intrinſeco, ſive in Bonitate, ſive in malitia: unde nec ipſius Chriſti operationes creatæ fuerunt infinitæ in Bonitate, & valorem infinitum non habuerunt à forma dignificante creatæ, ſed in creatæ; in quo iterum eſt diſparitas cum peccato mortali, cujus tota malitia formaliter eſt intrinſeca & identificata actui, & à termino extrinſeco infinito ſolum proportionaliter & finitè ſpecificatur.) Ex parte igitur averſionis reſpondet peccato pena damni, quæ etiam eſt NB. infinita: eſt enim amiſſio infiniti Boni, ſcilicet DEI.] Ecce! quomodo S. D. penam dicat infinitam præciſè ratione termini amiſſi: & hoc modo peccatum dicat infinitum, præciſè ratione termini offenſi. Sicut autem Viſio ſeu poſſeſſio Boni infiniti non eſt ſimpliciter & intrinſecè infinita, ita etiam amiſſio Boni infiniti non eſt ſimpliciter infinita, & ſicut hæc non eſt pena ſimpliciter infinita, ita nec peccatum eſt culpa ſimpliciter infinita: nec major eſt ratio, quare averſio à Deo, in ratione malitiæ ſit ſimpliciter infinita, & non etiam perfectæ converſio ad Deum, nempe charitas Dei in ratione bonitatis ſit ſimpliciter infinita: ideoque neutra eſt talis: licet ratione Juris, quod Deus habet ad exigendâ ſatiſfactionem condignam ſuæ Perſonæ, atque non ſolum malitiæ peccati, ſed inſuper infinitæ ſuæ excellentiæ proportionandam, poſſit exigere pro quolibet peccato mortali, quantacunque Bonitate ſatiſfactionis majorem & majorem in infinitum, à pura creatura ſibi præſtandam.

164. Quod autem etiam poſſit exigere penam in acerbitate infinitam, idque S. Thomas 2. diſt. 42. q. 1. a. 5. inferat ex infinitate peccati mortalis ratione malitiæ, Adverſarius graviter decipitur: nam S. D. oſtendens Deum non habere Jus exigendi penam Chimæricam, ex ore ſe dicit contrarium l. c. ad 2. [Dicendum, quod ex hoc, quod contra Infinitum peccat, debetur ſibi pena infinita. Non autem poſſe eſſe infinita in acerbitate, quia in creatura finita non poſſe eſſe qualitas infinita: ſed recompensatur per durationem infinitam.] Deinde ut ex citatis Verbis, & ex illis, quæ habet in Corpore articuli, manifeſtum eſt, æternitatem penæ S. D. non inferit ex infinita malitia, quæ deberet eſſe identificata actui, ſic enim jam daretur qualitas

infinita, ſed ex infinita magnitudine ejus in quem peccatur, adeoque ex infinitate peccati terminativè ſumpti: quia, inquit ibid. S. D. quanto eſt dignior, in quem peccatur: tanto peccatum magis punitur: ita tamen, ut poena ſolum in duratione ſit infinita, in intenſione autem ſeu acerbitate ſit finita, & major vel minor, pro qualitate delicti.

165. Videamus nunc, quomodo Adverſarius reſpondeat ad retorſiones. Ut ergo aſſignet diſparitatem, cur averſio à Deo in peccato mortali ſit malitiæ abſolutè ac ſimpliciter infinita, converſio autem ad Deum in amore perfectæ ſit Bonitatis finita, his Verbis utitur, ad quæ ego per intercalares Parentheſes reſpondebo. [Nimirum actus Charitatis attingit Deum, poſitivè in illum, ut objectum, tendendo, conſequenter ſub modo capacitatis finita. nec adæquando Jus infinitum quod habet, ut honoretur.] Subſumo. Atqui actus Odii Divini attingit Deum, poſitivè in illum, ut objectum, tendendo, conſequenter ſub modo capacitatis finita, nec adæquando Jus infinitum, quod habet, ne gravius inhonoretur, nè graviori, aut frequentiori odio offendatur. [Peccatum autem mortale (pergit Adverſarius) non tendit in Deum, (hoc jam negavi) ſed eum, non ſolum prout ſe accommodat capacitati iſtius creaturæ aut illius, verum abſolutè totum deſerit; (etiam amor ad totum redit, & convertitur, uterque tamen actus deſerit, & redit modo, capacitati creaturæ accommodato, id eſt, finito) & ſic offendendo adæquat Jus infinitum, vi cujus in nullius affectu deberet creaturæ poſſe poni Creator. (Diſtinguo: adæquat Jus ſubjectivè ſumptum, ut quanta eſt dignitas perſonæ offenſæ, prohibens offenſam, tanta ſit Violatio Juris, & malitia illius: nego: adæquat Jus terminativè ſumptum, ſubdiſtinguo: Jus illud particulare, vi cujus poſſeſt prohibere hoc particulare peccatum: concedo: Jus illud Univerſale, quo poſſeſt innumeros alios actus & longè graves malitiæ prohibere: nego.) Qui propterea, quod ſit injuriæ mortalis ſubjectum mortale, infinitam in eam reſundit gravitatem.] (Hoc eſt in quaſtione, & retorquetur in amorem, cujus etiam Deus eſt ſubjectum mortale: quare ergo non transfundit infinitam bonitatem?)

166. Ad retorſionem de peccato Veniali, quod eſt actio pariens Deo diſplicitiam, & ratione hujus termini infiniti eſt tantò gravioris malitiæ ſeu inhonestatis, quantò major eſt perſona, cui paritur diſplicitia: reſpondet Adverſarius tantum indirectè, inquit. [Sicut dignitas Regia tribuitur Coronæ, non papyro, calu exiſtenti in manu Regis; ita peccatum mortale, non veniale, capax eſt infinitatis.] Subſumo. Atqui Coronæ regia non eſt capax regni dignitatis, ne dicam, quod non ſit æqualiter capax, ſicut ipſe rex; ergo peccatum mor-

ale

rale non est capax perfectæ infinitatis, commenturata in malitia Majestatis Personæ laesa. Deinde peccatum mortale & veniale habet aliquid malitiæ, derivatæ à dignitate personæ, cui utrumque displicet: charta autem supponitur nihil participare à Rege: ergo est disparitas.

167. Inter retorisiones prædictas posuit Adversarius etiam sequelam, quam P. Haunoldus intulit, quod si malitia peccati tanta sit, quantus est valor satisfactionis, & meritorum Christi, ipse non satisfecerit superabundanter, nec unus actus Christi fuisset sufficiens pro omnibus peccatis. Ad hanc ita respondet Adv. [Cum etiam unica operatione pro omnibus peccatis satisfacere potuerit Christus, plures tamen pro Redemptione obtulerit; quid peccati infinitas, illius satisfactionis superabundantiæ derogat?] Sed in hac responsione supponit Adversarius id, quod ipse per responsionem debuisse salvare, quomodo nimirum unicus actus meritorius, malitiâ æquali, id est, secundum Adversarium, simpliciter infinita unius peccati mortalis, quoad vim satisfaciendi exhaustus, sufficiat pro omnibus; imò sit superabundans, ut communiter tradunt Theologi ac SS. Patres, ipseque S. Thomas 3. p. q. 48. a. 2.

CONTROVERSIA XXXVI.

MATERIA LEGIS.

An Lege Humanâ possit præcipi actus merè Internus.

168. Conformiter S. Thomæ docuit P. Haunoldus to. 1. de Justit. tract. 1. n. 36. Actus merè (quam particulam Adversarius non debuisse subtrahere) Internos à lege humana non posse præcipi, posse tamen præcipi, ut per se conjunctos actui externo, à quo possunt manifestari, tanquam ab effectu, vel cui tribuunt, tanquam forma essentialis, moralem æstimationem. v. g. quando Ecclesia præcipit auditionem Missæ, Confessionem &c. præcipit attentionem, dolorem &c. [Quia hi actus sunt necessarii, ut quis dicatur moraliter audivisse Missam, Sacramentum Pœnitentiæ recepit. Rationem primæ partis P. Haunoldus l. c. reddit his Verbis: [Quia cum actus interni ex se sint insensibiles, non possunt à sensibili regimine gubernari, puniri, aut premiari, & consequenter non debent posse præcipi.] Eandem rationem approbat S. Thomas. 1. 2. q. 91. a. 4. in C. ubi ait: [De his potest homo legem facere, de quibus potest judicare: judicium autem ho-

minis esse non potest de interioribus motibus, qui latent, sed solum de exterioribus actibus, qui apparent.] Et q. 100. a. 9. in C. [Dicendum, quod sicut supra dictum est, præceptum legis habet vim coactivam; illud ergo directè cadit sub præcepto legis, ad quod lex cogit, coactio autem legis est per metum pœnæ, ut dicitur 10. Ethic. Nam illud propriè cadit sub præcepto legis, pro quo pœna legis infligitur: ad instituendam autem pœnam aliter se habet lex Divina, & aliter lex humana. Non enim pœna legis infligitur, nisi pro illis, de quibus legislator habet judicare; quia ex judicio læpunit: homo autem, qui est legislator humanæ, non habet judicare, nisi de exterioribus actibus, quia homines vident, quæ parent; ut dicitur 1. Reg. 16.]

169. Vnde non tantum contra P. Haunoldum, sed etiam contra S. Thomam impetenter adducitur Cap. Dolentes de Celebrat. Missar. quo mandatur Clericis, ut Divinum Officium nocturnum pariter & diurnum, quantum eis DEVS dederit, studiosè celebrent, pariter & Devotè. Hæc enim non præcipitur sola Devotio interna, sed directè præcipitur actus externus, cum devotione interna: & ex hoc confirmatur secunda pars assertionis P. Haunoldi: cujus tamen adjuvandum rationem, quod actus interni ideo etiam sub legem humanam cadant, quia Necessarii sunt ad moralem æstimationem actuum exteriorum, hæc similitudine eludit Adversarius. [Sicut non rectè sequitur: Terra esse non potest sine DEO in ipsa; ergo canis videus terram videt DEUM. Ita non sequitur: Horarum devota & studiosa recitatio esse non potest sine aliquo actu interno, ergo Ecclesia præcipiens devotam & studiosam Horarum lectionem, præcipit actum internum.] Verum Adversarius advertere debuisse disparitatem esse tantam, quanta est distantia terre à Cælo. Nam DEVS non est necessarius terræ, tanquam id, quod constituit rationem formalem intentam ab Oculo, nempe colorem, ut sit objectum Visionis: actus autem interni sunt necessarii tanquam id, quod constituit rationem formalem intentam à voluntate legislatoris ex parte objecti præcepti, scilicet, moralem æstimationem Orationis externæ. Vnde iterum Adversarii argumentum ludicrum non est tam contra P. Haunoldum, quam contra S. Thomam, qui ex simili necessitate colligit, quidnam sub præceptum legis cadat, quid non: dum 1. 2. q. 90. a. 2. in C. sic discurret. [Quædam, N.B. si ne quibus Ordo Virtutis, qui est Ordo rationis, observari non potest, cadunt sub Obligatione præcepti: quædam verò, quæ pertinent ad bonum esse Virtutis perfectæ, cadunt sub admonitione Consilii.]

170. Itaque à Via Angelici Doct. adducit Adversarius, quando ejus quidem Autoritas allegatâ sic concludit. [Aliâ igitur incedendum]